

PAGRINDINIAI BENDRIEJI DIDAKTINIAI GLOTOEDUKOLOGIJOS TEORIJOS IR PRAKTIKOS PRINCIPAI

Regina Juškienė, Aleksandras Velička

Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Saulėtekio al. 11, LT-10223 Vilnius, Lietuva

El. paštas ukk@hi.vgtu.lt

Tiriant mokymo procesą, jo logiką ir struktūrą, aiškėja šio sudėtingo dalyko bendrasis vaizdas. Tyrimo rezultatai įtikina, kad mokymo proceso negalima įsivaizduoti vien kaip žinių perteikimo. Tyrimas leidžia atskleisti mokymo procesą, sąlygas, kurios gali turėti įtaką mokomajam procesui. Tyrimo metu nustatytos mokymo proceso sąsajos, būdai, padedantys mokymo proceso turinį paversti individualiu žinojimu ir mokėjimu. Glotoedukologija, kaip pedagoginė disciplina, yra susijusi su didaktika, t. y. mokymo teorija. Pedagoginėje literatūroje mokymas apibūdinamas kaip pedagoginis procesas, per kurį mokytojo pastangomis subjektas įgyja žinių, mokėjimų ir įgūdžių. Tuo pačiu metu plečiasi žmogaus pažintinės galimybės, ugdomos asmenybės pažiūros, įsitikinimai. Psichologijos ir pedagogikos požiūriu yra svarbu išnagrinėti, kokie dėsningumai yra ypač reikšmingi, sėkmingai perimant mokslo žinias. Mokyti reiškia ne vien tik įgyti žinių, jas įsiminti ir įsąmoninti, bet taip pat įgytus įgūdžius pritaikyti mokymosi procese, darbinėje veikloje. Mokymąsi galima realizuoti tik laikantis mokymo didaktikos principų.

Reikšminiai žodžiai: didaktika, specialieji glotoedukologijos principai, pedagoginė patirtis, sąmoningumas, nuoseklumas, sunkumų suskirstymas, lingvodidaktika.

DOI: 10.3846/1822-430X.2008.16.2.40–46

Įvadas

Mokymo procese paprastai išskiriami: 1) mokymas, kaip specialiai organizuota veikla, 2) veikla, kurios metu sprendžiami asmenybės lavinimo ir ugdymo uždaviniai.

Sąvoka *mokymas* – tai tik bendrasis mokymo proceso apibūdinimas. Norint daryti praktines išvadas apie užsienio kalbų lingvodidaktiką, reikėtų terminą *mokymas* išskaidyti į jį sudarančius komponentus. Šiuo atveju galima išskirti šias sąvokas: mokomosios veiklos principai ir veiklos rūšys.

Mokymo principai yra bendroji didaktinė kategorija. Jie lemia mokymo dėsningumų pasitelkimą, įgyvendinant mokymo ir auklėjimo tikslus.

Mokomosios veiklos rūšys yra šiek tiek sudėtingesnė sritis. Išskiriamos dvi mokomosios veiklos rūšys: pažintinė ir darbinė, tačiau jos ne visai atspindi sąvoką *mokymas*. Dar yra trečia veiklos rūšis – komunikatyvinė. Komunikatyvinės veiklos reikalingumą savo darbais patvirtino filosofijos, psichologijos, psicholingvistikos, lingvistikos mokslo atstovai (Karan 1984).

Visos mokomosios veiklos rūšys yra mokomojo proceso metu glaudžiai susijusios. Tačiau mokantis tam tikrų dalykų, viena iš veiklos rūšių gali vyrauti. Mokantis kalbos dalykų, tarp jų ir užsienio kalbų, vyrauja pažintinė ir komunikatyvinė mokojoji veikla. Pažintinė mokojoji veikla suprantama kaip žinių, mokėjimų

ir įgūdžių įgijimas, asmenybės pasaulėžiūros, gebėjimų ugdymas. Socialiniu požiūriu komunikatyvinės veiklos esmė, anot A. Leontjevo (Леонтьев 1974), yra ta, kad ji leidžia koordinuoti bet kurią subjekto veiklą.

Išskirtinos trys didaktikos sąvokos – mokymas, mokymo principai ir mokomosios veiklos rūšys. Jos sudaro tris užsienio kalbų dėstymo modelio abstrakcijos lygius. Darbe norėtume tenkintis viena iš jų – mokymo principais (bendraisiais didaktiniais ir specialiais lingvistiniais didaktiniais). Pastarieji yra svarbūs tik užsienio kalboms mokyti. Norėtume nuodugniau panagrinėti, kaip lingvistiniai didaktiniai principai sąveikauja su bendraisiais didaktiniais ir kokią įtaką tai turi užsienio kalboms mokyti. Darbo aktualumas ir naujovė būtų tai, kad bendrųjų didaktinių principų realizavimas glotoedukologijoje yra mažai tirtas, dažniausiai šie principai tik paminimi mokslo darbuose, išskyrus prof. V. Šerno darbus. Norėtume atskleisti principų dėsningumus ir jų įtaką glotoedukologijos praktikai.

Tiriamąo darbo analizė

Bendrieji didaktikos principai – tai praktiškai išmėginti ir teoriškai apibendrinti reikalavimai (teiginiai, gairės), išplaukiantys iš žmogaus pažintinės veiklos dėsningumų, mokymo tikslų. Bendroje didaktikoje mokomieji principai suprantami kaip esminiai teiginiai ir nuostatos, kuriais įvertiname mokymo turinį, mokymo proceso organizavimą ir mokymąsi. Šie mokymo principai glaudžiai susiję su mokymo tikslais ir moksliskai pagrįstu mokymo turiniu. Jie taip pat priklauso ir nuo besimokančiųjų amžiaus bei psichologinių ypatumų. Taigi pedagogikoje ir metodikoje terminas *principas* siejamas su pagrindine kurios nors teorijos ir praktikos koncepcijos idėja, ją apibūdinančiu teiginiu. Mokymo principai yra svarbiausios darbo organizavimo (šiuo atveju – kalbų mokymo) struktūros taisyklės, didaktikos principai – didaktikos kategorijos, numatančios mokymo

dėsningumų taikymą realizuojant mokymo ir auklėjimo tikslus.

Apibendrinant galima teigti, kad mokymo principai, nusakydami mokymo turinį, mokymo metodus, kartu su mokymo taisyklėmis yra patikimos, dėstytojo veiklą kreipiančios gairės. Toliau darbe norėtume nagrinėti, kaip šie bendrieji didaktiniai principai realizuojami glotoedukologijos praktikoje.

Svarbiausias bendrosios didaktikos principas, kuriuo remiamasi dėstant bet kurį dalyką, tarp jų ir lingvistines disciplinas, suformulavo Jonas Amosas Komenskis (Есипов 1967). Vėliau šie principai buvo tobulinami, kūrybiškai taikomi mokymo ir ugdymo darbe. Visos kalbų dėstymo metodikos kryptys rėmėsi didaktikos principais, kurie buvo įvairiai interpretuojami.

Bendrosios didaktikos principai, suformuluoti A. Komenskio, plėtojosi toliau. Šių principų laikomasi dėstant užsienio kalbas, jie pasižymi tam tikra specifika ir savitumais.

Didaktikoje išskiriami šie principai (Данилов 1975): 1) mokymo ir auklėjimo vienovės, 2) moksliskumo ir sistemingumo, 3) sąmoningumo, aktyvumo ir savarankiškumo, 4) prieinamumo, 5) vaizdumo ir patikimumo, 6) teorijos ir praktikos ryšio 7) mokymo perimamumo.

Mokymo ir auklėjimo vienovės principas.

Auklėjamasis mokymo pobūdis remiasi tuo, kad galima tik taip mokyti, kai vienu metu garantuojamas auklėjimas ir visapusiškas žmogaus ugdymas. Mokant užsienio kalbų, tai ypač svarbu, nes orientuojamasi į mokymo tikslų visumą – praktinių, lavinamųjų, auklėjamųjų. Laikantis šio principo, svarbu atsižvelgti į svarbą tokių mokymo būdų, kurie lemia tvirtas žinias, mokėjimus ir įgūdžius, pasaulėžiūrą, estetinį auklėjimą, žmogaus psichikos ir valios ugdymą.

Moksliskumo ir sistemingumo principas.

Kaip jis interpretuojamas lingvodidaktikoje? Moksliskumo principo esmė yra ta, kad mokymas turi remtis naujausiais kalbos mokslo laimėjimais: kalbinės veiklos teorijos, psicholingvistikos, lingvistinės statistikos. Daug

reikšmės užsienio kalbų mokymo metodikai turėjo besiplėtojančios lingvistikos kryptys, pvz., struktūrinė lingvistika, dėl kurios, tvarkant mokomuosius dalykus, plačiai paplito lingvistinis modeliavimas. Šiuo metu metodikai didelę įtaką turi teksto lingvistika, kuri padeda geriau suprasti tekstą kaip kalbos realizaciją. Tai leidžia daryti reikiamas išvadas dėl teksto generavimo mokant kalbinės veiklos. Mokymo procesui taip pat svarbus psicholingvistikos formavimasis, kuris geriau atskleidė kalbos generavimo paslaptis bei jos psichofiziologinius mechanizmus. Efektyviai mokyti užsienio kalbų padeda psichologijos teorijos: bendroji žmogaus veiklos teorija ir kalbinės veiklos teorija. Jos leidžia geriau pažinti mokomąjį procesą kaip veiklos sritį, išskirti tarpusavyje susijusius etapus.

Remiantis naujausiais lingvistikos mokslo duomenimis, galima tiksliau nustatyti, kokius mokėjimus ir įgūdžius reikia ugdyti, kad būtų galima vartoti kalbą kaip komunikacijos priemonę, kad būtų sprendžiamos kalbos mokomųjų dalykų organizacijos problemos, įvardijant kalbos dalykų išmokimo strategiją. Kuo išsamiau įsivaizduosime, kaip vyksta išmokimo procesas, tuo geriau galėsime organizuoti mokymą. Taigi reikia nuolat domėtis kalbos naujovėmis ir naudoti tai, kas turės teigiamą įtaką mokymo kokybei ir auklėjamajam darbui užsienio kalbos priemonėmis.

Sistemingumas mokant užsienio kalbų suprantamas ne kaip siekimas pateikti žinias kaip visą sistemą, nors kartais ir redukuotą, nes vyksta mokomųjų dalykų atranka dėl riboto valandų skaičiaus. Sistemingumas glūdi išmoktinų kalbos dalykų dermėje, yra tam tikros numatytos tvarkos, eiliškumo ir svarbos mokantis kalbos. Pvz., mokantis leksikos, pagrindinė žodžio reikšmė yra svarbesnė už perkeltinę žodžio reikšmę. Tačiau, siekiant mokomųjų tikslų, toks nuoseklumas kartais nėra būtinas dalykas. Galima pradėti mokyti ir nuo perkeltinės žodžio reikšmės. Šiuo atveju, pažeidžiant tradicinį sistemingumą, vyrauja funkcionalus, t. y. komunikatyvinis veiksnys nustatant kalbos dalykų išmokimo nuoseklumą. Sistemingumo principas

taip pat numato išmoktinų ir jau išmoktų kalbos dalykų ryšių nustatymą. Remiantis moksliškumo ir sistemingumo principais, sprendžiami, kaip jau minėta, svarbūs metodikos klausimai, pirmiausia mokomųjų dalykų atranka.

Sąmoningumo, aktyvumo ir savarankiškumo principai. Didaktikoje šiems principams teikiama daug reikšmės, nes visuomenei reikalingos mąstančios, socialiai aktyvios asmenybės. Šios žmogaus savybės ugdomos taip pat užsienio kalbos priemonėmis. Šis principas užsienio kalbų mokymo metodikos raidoje buvo vertinamas nevienareikšmiškai. Sąmoningas kalbos išmokimas buvo priešinamas su intuityviuoju. Tai yra neteisinga, nes intuicija iš esmės susijusi su kalbine patirtimi. Ji yra „senų“ žinių produktas, naujų žinių anticipacijos forma. Intuicija yra svarbus naujų žinių atsiradimo komponentas. Jos reikšmė moksliniam pažinimui gana svarbi. Mokomajame procese ji taip pat atlieka svarbų vaidmenį, todėl priešinti ją su sąmoningumu yra netikslinga.

Praeityje sąmoningumas buvo suprantamas dogmatiškai, neatsižvelgiant į mokymo pakopą, kalbos mokėjimo lygį ir išmoktinų dalykų ypatumus.

A. Leontjevas (Леонтьев 1985) išskiria keturis sąmoningumo lygius:

- 1) aktualusis įsisąmoninimas. Reikia pabrėžti, kad sąmoningas veiksmas ir jo įsisąmoninimas nėra identiškai dalykai. Ne kiekvienas sąmoningas veiksmas gali būti įsisąmoninamas. Jis įsisąmoninamas tik tada, kai pateikta jo atlikimo interpretacija;
- 2) sąmoningos kontrolės lygis;
- 3) instinktyvusis kontrolės lygis, kai žmogus nevartoja to, ko nežino, arba žino nevirtai ir tenkinasi žinomais žodžiais ir gramatinėmis formomis;
- 4) įsisąmoninimo lygis, kaip visiško automatizavimo rodiklis, pvz., tonacija, kalbos įgarsinimas.

Viskas, kas skatina protinį žmogaus lavinimą, jo pastabumą, dėmesį, nuovoką, sumanumą, jausmų, iniciatyvų, kūrybingumą, įvertinama

sąmoningumo, aktyvumo ir savarankiškumo principais. Čia gali būti naudojami įvairūs kalbos mokymo būdai: vertiminiai ir nevertiminiai, taisyklės ir kalbinė patirtis.

Sąmoningai mokytis leksikos padeda jos pateikimas kontekste, t. y. jos situatyvi determinacija, paveikslai ir iliustracijos. Racionaliai mokytis gramatikos padeda esminių gramatikos dalykų bruožų nustatymas ir savarankiškas jų išskyrimas, apibendrinimas. Ugdant kalbinius mokėjimus, sąmoningumas, aktyvumas ir savarankiškumas pasireiškia verbalinių poelgių iniciatyva, gebėjimu pasitelkti neverbalines priemones (prasmės turinį), adekvačiai naudoti kalbos išteklius.

Psichologų nuomone (Рабинович 1987), mokant yra svarbu remtis jau išmoktų ir dar neišmoktų dalykų sąveika. Tai galima pasiekti orientacinio pobūdžio klausimais, kurie aktyvina žmogaus atmintį ir padeda prisiminti išmoktus dalykus. Atrodytų, kad kartais dėstytojui būtų daug paprasčiau viską pateikti iš naujo ir neskatinėti studentų prisiminti jau išmoktų dalykų. Tačiau tai nėra teisinga, nes neskatina studentų savarankiškumo. Svarbu yra pabrėžti, kad dėstytojo aktyvumas realizuojamas kuriant prielaidas ir sąlygas studento aktyvumui.

Aktyvumo principas reikalauja siekti didinti individualų aktyvųjų studento darbo laiką per pratybas, pasirenkant įvairius darbo būdus: frontalųjį, individualųjį, porinį, grupinį.

Speciali dalijamoji medžiaga yra būtina sąlyga derinant kolektyvinį ir individualų darbą. Tai leidžia įtraukti visus studentus į aktyvią veiklą per pratybas, taip pat diferencijuoti ir individualizuoti mokomąjį procesą, atsižvelgiant į studentų žinių lygį ir jų poreikius.

Prieinamumo ir atžvalgos į žmogaus išgales principas. Visiems yra žinomas teiginys – nuo lengvesnio prie sunkesnio, kurį suformulavo Jonas Amosas Komenskis. Tačiau sąvoka *sunkumas*, mokantis užsienio kalbos, traktuojama nevienareikšmiškai. Vieniems lengvas dalykas yra tai, kas žinoma iš gimtosios kalbos realijų, ir lengvai perkeliama į užsienio kalbą. Sunkiais laikomi tie dalykai, kurie yra

skirtingi užsienio ir gimtojoje kalboje. Kita vertus, jeigu skirtumas šiuo atveju yra akivaizdus, jis pastebimas. Todėl manoma, kad reikia pradėti nuo ryškesnių dalykų, kurie yra būdingi studijuojamai kalbai. Būdami objektyviai sudėtingesni, jie lengviau įsimenami. Šiuo atveju svarbu atsižvelgti į studentų amžių ir individualias savybes.

Laikantis prieinamumo ir atžvalgos į studentų išgales principus, reikia prisiminti, kad neturi būti viskas lengva. Svarbu neviršyti leistinos sunkumų pakopos, kuri atitinka jo išgales. Studentas privalo nuolat stengtis, nes kitaip netobulės intelektualiai. Mokymosi procesas yra protinis darbas ir prie jo reikia nuolat pratinti pasitelkiant užsienio kalbos mokymo dalykus. Tačiau konkrečioje situacijoje reikėtų laikytis vieno sunkumo principo, nes tik taip galima spręsti vieną iš pagrindinių mokymo uždavinių – neslopinti studentų noro mokytis ir pasitikėjimo savo jėgomis. Svarbu skatinti pažintinį aktyvumą, protinę veiklą kalbos priemonėmis.

Vaizdumo ir nuodugnumo (tvirtumo) principas. Pažinimo procesas, kaip žinoma, prasideda nuo jutiminio suvokimo. Mokantis gimtosios kalbos, jutiminių pojūčių ir suvokimo gausa nuolat siejama su kalbine aplinka. Mokantis užsienio kalbos, kalbinė aplinka yra labai ribota ir ją galima kompensuoti vaizdumo priemonėmis. Yra žinoma, kad kuo daugiau jutimo organų dalyvauja suvokiant dalyką, tuo suvokimas vaizdingesnis ir atsirandantys asociatyviniai ryšiai yra tvirtesni.

Mokslo ir technikos amžiuje vaizdumo priemonių ypač gausu, tai, pavyzdžiui, garso įrašai, diafilmai, kinas, vaizdumo lentelės, schemas, audiovizualinės priemonės ir t. t. Šiuo metu vadovėliai pateikiami kartu su garso ir vaizdo priemonėmis, tai sudaro mokomąjį-metodinį kompleksą. Deja, dar ne visi dėstytojai pakankamai suvokia šių vaizdumo priemonių svarbą. Dėstytojas privalo ne tik naudoti naujausias mokymo priemones, bet ir ieškoti galimybių naujoms priemonėms rengti. Šiuo atveju įdomi mintis yra sukurti gramatikos mokymo vaizdumo

kompleksą, taip pat dalijamosios medžiagos, leksikos mokymo lenteles (Золотницкая 1973, Коросталев 1981). Perspektyvi naujovė mokant kalbų galėtų būti skaičiavimo technikos naudojimas. Svarbu mokymo priemonės taikyti kompleksiskai. Pvz., dėstytojas gali aiškinti rodydamas paveikslus, tai geriau padeda suvokti tai, ką jis nori pasakyti. Ypač svarbu yra verbalinis (kalbinis) vaizdumas: demonstruoti tarimą, pasitelkti dėstytojo ir diktoriaus kalbos pavyzdžių, reikšminių žodžių, sinonimų, antonimų, sukurti bendravimo situaciją. Situacija pateikiama kaip bendravimo aplinkybių visuma. Ji yra kalbinio ir intelektualinio bendravimo stimulus, motyvacijos veiksnys.

Vaizdumas mokymo procese yra prielaida sąmoningai mokytis ir pagrindinė žinių prieinamumo ir išmokimo nuodugnumo priemonė. Išmokimo nuodugnumo realizavimas mokymo procese, kaip parodė mūsų patirtis ir stebėjimai, gali būti užtikrintas gerai organizuota darbo sistema, studento aktyvumu jo savarankišku darbu, kalbinės praktikos pobūdžiu.

Lingvodidaktiniai principai. Šių principų formulavimas užsienio kalbų dėstymo metodikoje buvo ir yra nevienareikšmiškas. Tai susiję tam tikru mastu su principų, kaip mokslinės kategorijos, esme. Principai yra tikrovės tarpusavio ryšių dėsningumo atspindys. Tačiau patys dėsningumai gali būti interpretuojami įvairiai.

Pvz., fundamentaliuose moksliniuose metodikos darbuose (Теоретические основы ... 1981) metodikos principai pateikiami taip: sugretinimas – imanentiškumas, atžvalga į vienos kalbos ir dviejų kalbų kalbinę patirtį, diferencijuotas ir nediferencijuotas mokymas, nuoseklusis ir paralelinis kalbų mokymasis.

Pirmoji opozicija reiškia alternatyva mokyti užsienio kalbos gretinant ją su gimtąja kalba, viena vertus, arba imanentiškai, t. y. be jokio gretinimo, kita vertus.

Antroji opozicija reiškia, kad studentus reikia mokyti remiantis kalbos struktūromis ir intensyviaja kalbine praktika, vengiant dvikalbių pratimų. Tai yra priešinga tam, kai mokymo eigoje naudojami taip pat dvikalbiai pratimai.

Trečiojoje opozicijoje principas – diferencijuoto (reproduktyvaus ir receptyvaus) kalbos išmokimo priešinimas su nediferencijuotu, kuris neatsižvelgia į pagrindinių kalbinės veiklos rūšių specifiką. Pirmenybė, daugelio metodininkų nuomone, teiktina diferencijuotam kalbos išmokimui.

Ketvirtojoje opozicijoje priešinamas nuoseklaus kalbinės veiklos rūšių išmokimo principas paraleliniam. Dauguma metodininkų pasisako už paralelinį kalbinės veiklos rūšių mokymą. Paralelinis kalbinės veiklos rūšių mokymas nėra visų kalbinės veiklos rūšių mokymas vienu metu. Tai veiklos rūšių kaitaliojimas darbo metu, taikant pirmenybę šnekamajai kalbai pradinio etapo.

Kitoje kolektyvinėje monografijoje (Методика обучения ...1982) pateikiama kita metodikos principų visuma. Jie skirstomi atsižvelgiant į reikšmę mokymo procese. Tai bendrieji, atskirieji ir specialieji principai.

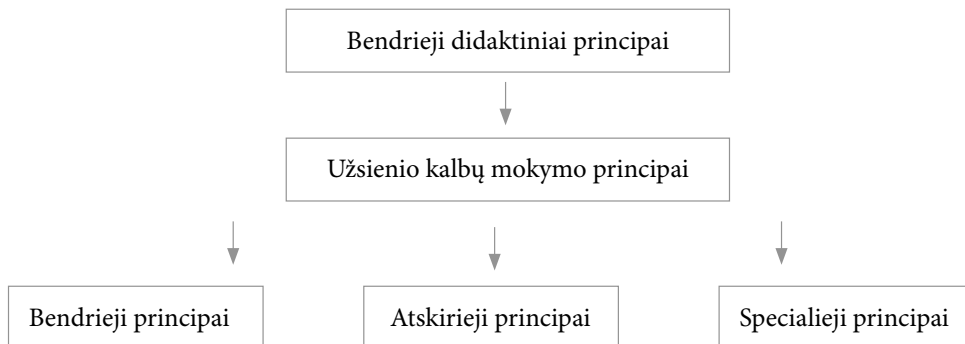
Bendrieji principai reikalauja atsižvelgti į komunikatyvų užsienio kalbų mokymo kryptingumą, gimtosios kalbos ypatumus ir į pratimų prioritetus per visas kalbos mokymo pakopas. Tai reiškia, kad bet koks mokomųjų dalykų aiškinimas turėtų būti susietas su mokomaisiais pratimais, kurie rodytų, kaip išmoktinas kalbos dalykas realizuojamas komunikacijos metu.

Atskirieji principai: 1) užsienio kalbos mokymas, remiantis kalbos struktūromis ir modeliais, 2) kalbos mokymas, derinant kalbos pratybas su kalbine praktika, 3) kalbinės veiklos rūšių savitarpio ryšys darbo metu, 4) šnekamosios kalbos pirmenybė, mokant skaitymo ir rašymo, 5) apromokavimas, 6) intensyvusis mokymas pradinio etapo.

Specialieji principai siejami su konkrečiomis kalbinės veiklos rūšimis, jų mokymo metodika.

Apibendrinant visa tai, kas yra išdėstyta, reikia pasakyti, kad visi principai sudaro glaudžiai susijusių principų visumą. Bendrieji didaktiniai principai yra vyraujantys, jie buvo suformuluoti anksčiausiai. Jais remiantis, vėliau atsirado įvairių mokomųjų dalykų metodikos principai, tarp jų – ir užsienio kalbos. Tai būtų galima pavaizduoti tokia schema:

Užsienio kalbų dėstymo principai

Išvados

1. Bet koks mokomasis procesas turi remtis darbo principais, kurie kreipia mokomąjį darbą reikiama linkme. Jie yra tam tikra prasme mokomoji kontrolė.
2. Pagrindiniai principai yra bendrieji didaktiniai, iš jų išplaukia specialieji metodikos principai, kuriais vadovaujamasi dėstant įvairius dalykus.
3. Bendrieji didaktiniai principai – tai praktiškai išmėginti ir teoriškai apibendrinti reikalavimai (teiginiai, gairės), kylantys iš studentų pažintinės veiklos dėsningumų, mokymo tikslų: moksliskumo ir prieinamumo, sistemingumo ir nuoseklumo, nuodugnumo, teorijos ir praktikos ryšio, vaizdumo, mokymo prieinamumo, studentų sąmoningumo, aktyvumo ir savarankiškumo, atsižvelgimo į individualius studentų skirtumus principai.
4. Mokymo sėkmę garantuoja kūrybiškas laikymasis bendrųjų didaktinių ir iš jų kylančių metodikos principų ir jų taikymas darbe.

Literatūra

- Данилов, М. 1975. *Дидактика средней школы*. Москва: Просвещение, 302.
- Золотницкая, С. 1973. «Дидактический материал для парной работы в языковой лаборатории», *Иностранные языки в школе* 1: 21–28.
- Есипов, Б. 1967. *Основы общей дидактики*. Москва: Просвещение, 339.
- Каган, М. 1984. *Человеческая деятельность*. Москва: Просвещение, 317.
- Коросталев, В. 1981. «Обогащение словарного запаса учащихся на факультативных занятиях», *Иностранные языки в школе* 1: 36–47.
- Леонтьев, А. 1985. *Слово в речевой деятельности*. Москва: Просвещение, 174.
- Леонтьев, А. 1974. *Основы теории речевой деятельности*. Москва: Наука, 368.
- Методика обучения иностранным языкам*. Под редакцией Н. Гез, М. Ляховицкого, А. Миролубова. 1982. Москва: Высшая школа, 374.
- Рабинович, Ф. 1987. «Как усилить обучающий эффект обобщающего урока», *Иностранные языки в школе* 5: 25–33.
- Теоретические основы методики обучения иностранным языкам*. 1981. Москва: Педагогика, 455.

THE MAIN GENERAL DIDACTICAL PRINCIPLES OF GLOTOEDUCOLOGICAL THEORY AND PRACTICE

Regina Juškienė, Aleksandras Velička

As a pedagogical discipline glotoeducology is related to didactics, i. e. teaching theory.

Three concepts of didactics are being distinguished: teaching, teaching principles and types of teaching activity.

The authors limited themselves in their paper on one of them, namely: teaching principles that determine the usage of teaching regularities in the course of implementation of the objectives of teaching and education. The article also provides analysis of interaction of linguodidactical principles with general didactical principles, the impact thereof to teaching of foreign languages.

Keywords: didactics, special principles of glotoeducology, pedagogical experience, consciousness, consistency, gradation of difficulties, linguodidactics.

Įteikta 2008-02-07; priimta 2008-02-15